

Η ιστορία μας είναι πάντα παρούσα

Δεν μου λες κυρία Ελλάδα

Γυρίζαμε με το συνεργείο της ΕΡΤ ένα ντοκιμαντέρ για τις φωτογραφίες που τράβηξε ο Σεφέρης από την Κύπρο, όταν ταξίδεψε στο νησί τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '50. Στο αρχείο του σώθηκαν τρεις, περίπου, εκατοντάδες φωτογραφίες, πολύτιμες ψηφίδες της κυπριακής πραγματικότητας της τότε εποχής αλλά και πολύτιμες για την κατανόηση της ματιάς του Σεφέρη, πώς κοίταζε τον κόσμο της Κύπρου.

Σε πολλές φωτογραφίες του υπάρχουν παιδιά, πολλά παιδιά της Κύπρου, δεν ξέρω αν ήταν αυτό ένα είδος αναπλήρωσης της ατεκνίας του Σεφέρη συνδεδεμένη με τις μνήμες της παιδικής του ηλικίας στη Μικρασία – στην Κύπρο «βρήκα έθιμα που μόνο από παιδί είχα γνωρίσει» έγραψε στο ημερολόγιό του το Νοέμβριο του 1953. Σε μια φωτογραφία του από το ορεινό χωριό Άλωνα: τρία παιδάκια, δύο κορίτσια και ένα αγόρι, μπροστά από το σύνθημα στον τοίχο «Την Ελλάδα θέλομεν και ας τρώγωμεν πέτρες». Οι Άγγλοι, προσπαθώντας να υπονομεύσουν τις ενωτικές διεκδικήσεις των Κυπρίων, τόνιζαν συνεχώς ότι η Ένωση με την Ελλάδα σήμαινε εγκατάλειψη της ευημερίας που πρόσφερε η βρετανική αυτοκρατορία και συνταύτιση με τη φτώχεια και την πείνα της Ελλάδας. Οι Κύπριοι πεισματάρηδες και άξιοι απαντούσαν: ...και ας τρώγωμεν πέτρες.

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Σάββας Παύλου είναι συγγραφέας.

Ο Ανδρέας Πάντζης, ο σκηνοθέτης της ταινίας, φιλέρευνος και επίμονος, έδρασε ως κινηματογραφικός ντετέκτιβ. Τριγύρισε όλη την Άλωνα με τη φωτογραφία αυτή ρωτώντας τους κατοίκους για τα παιδιά που απεικόνιζε. Έτσι ανακάλυψε τα τρία πρόσωπα της σφαιρικής φωτογραφίας και τα έβαλε μπροστά στον ίδιο τοίχο για την καινούργια απεικόνιση. Η αντίστιξη ανάμεσα στις δυο εικόνες είναι πολύ έντονη και πικρή. Τα τρία παιδιά, που τράβηξε ο Σεφέρης το 1954, βρίσκονται τώρα, στη φωτογραφία του 2004, στην ίδια θέση και με την ίδια σειρά, όμως μεσήλικες, σχεδόν εξηντάρηδες. Στο πρόσωπό τους, στη νέα απεικόνιση, είναι αποτυπωμένος ο μισός ακριβώς αιώνας που μεσολαβούσε από τότε που τα φωτογράφησε ο Σεφέρης μα και πενήντα χρόνια κυπριακής ιστορίας από τα πιο ηρωικά και τα πιο τραγικά χρόνια.

Ξαναστήσαμε το ίδιο σκηνικό στο χωριό Πελέντρι. Ήταν μια φωτογραφία με δέκα παιδιά μπροστά από ένα δέντρο, δίπλα την εκκλησία του Σταυρού, πέντε κορίτσια και πέντε αγόρια, στη μέση τους η Μαρώ. Ο εμμανής Πάντζης τα βρήκε όλα εκτός από μια απώλεια, ένα παιδάκι της τότε φωτογραφίας είχε πεθάνει πρόσφατα.

Πριν προχωρήσει στο νέο στήσιμο της προ πεντηκονταετίας φωτογραφίας, στην αυλή ενός διπλανού σπιτιού, οργανώθηκε το συνεργείο της ΕΡΤ για σύντομη συνέντευξη με τα κορίτσια της παλιάς φωτογραφίας, ώριμες τώρα κοντά στα εξήντα. Ρωτούσα εγώ κάτι σχετικό με τη φωτογράφησή τους, πώς έγινε, αν θυμούνται τον Σεφέρη κ.λπ. Δεν μου λες κυρία Νίκη, είπα στην πρώτη, δεν μου λες κυρία Ελλάδα, απευθύνθηκα στη δεύτερη και ένιωσα ένα παράξενο συναίσθημα. Ήξερα ότι στο νησί ο κυπριακός αλυτρωτισμός έδινε τακτικά το όνομα Ελλάδα στα κορίτσια του, καθώς και άλλα συμβολικά ονόματα όπως Κρήτη, Θράκη, Θεσσαλία. Μάλιστα στην Έκτη Γυμνασίου, ώρες της εφηβείας όταν Ελλάδα σήμαινε Ιδέα και Ιστορία, είδαμε πρόσκληση γάμου στην εφημερίδα με την υποψήφια νύμφη να ονομάζεται Ελλάδα και η παρέα της τάξης αναλογιζόταν και ρωτούσαμε πονηρά για το αίτημα της ένωσης, για τις ώρες του πάθους, με τους αναστεναγμούς και τις κοφτές ανάσες, και πώς πλεκόταν αυτό το όνομα.

Πάντως, πρώτη φορά απευθυνόμουν σε κάποια, πρόσωπο με πρόσωπο, και να λέω: «Δεν μου λες κυρία Ελλάδα». Ως Κύπριος και ως αλύτρωτος ένιωθα πάντα την ανάγκη να τα συζητήσω με την Ελλάδα, να τη βρω και να τα πούμε. Όλες οι μεγάλες ιδέες έπαιρναν πάντα γυναικείες μορφές, «Η Ελευθερία οδηγεί το λαό», «Η Δόξα στην ολόμαυρη ράχη των Ψαρών», «Η Ελλάδα που αναγεννάται με τον Κοραή και τον Ρήγα βοηθούς» και οι Κύπριοι, όπως και οι άλλοι αλύτρωτοι, προσωποποιούσαν την Ελλάδα με τη μορφή της μάνας. Όμως εγώ ζητούσα μιαν άλλη Ελλάδα, σαν παλιά ηλικιωμένη δασκάλα την ήθελα, μητρική ναι αλλά και με λόγιες καταβολές, που θα τα συζητούσαμε όλα, θα της έσερνα τόσα, για την απονιά και για τα λάθη

της, για τα λόγια της τα ψεύτικα και μεγάλα, τι έγινε, και πώς φτάσαμε ως εδώ.

Συνεχίσαμε τη συζήτηση μπροστά στην κάμερα.

—Πώς σας έδωσαν το όνομα Ελλάδα;

—Έχει τρεις στο χωριό μας, μα τώρα με τις εγγονές μας προστέθηκαν άλλες επτά και φτάσαμε τις δέκα.

—Εμείς αγαπούσαμε πάντα την Ελλάδα, μπήκε μαχητική στη συζήτηση η διπλανή της. Εγώ ρωτούσα τη μάνα μου γιατί δεν είχε χρυσαφικά δικά της όπως άλλες γυναίκες. Τα δώσαμε στον έρανο, μου απαντούσε, για την Ελλάδα, το 1940, μόλις ξεκίνησε ο πόλεμος στην Αλβανία, μέχρι και το δακτυλίδι του γάμου της.

Ο Σεφέρης τράβηξε μερικές φωτογραφίες από το Πελέντρι, σε μια άλλη τα ίδια σχεδόν παιδιά μπροστά από την εκκλησία του Σταυρού στο Πελέντρι, στη μέση ο παπάς. Στο ημερολόγιό του, στις 25 Σεπτεμβρίου 1954, ο ποιητής έγραψε: «Από κάτω Αμίαντο στο Πελέντρι. Παιδάκια: Ένωση — Ένωση — Ένωση. Εκκλησιά του Σταυρού. Η Ανάληψη στο τέμπλο — Δωρητής Λουζινιάν». Ήξερε ο Σεφέρης ότι ένα από αυτά τα παιδάκια που φωτογράφησε, και προηγουμένως τον υποδέχτηκε ζητωκραυγάζοντας για την Ένωση, λεγόταν Ελλάδα;

Το συνεργείο μάζευε σύρματα και συσκευές, μετά τις συνεντεύξεις θα μεταφερόμασταν στο χώρο της εκκλησίας. Πήγα κοντά τους και λίγο ταραγμένος ανέφερα τα συναισθήματά μου για την συνάντηση με τη γυναίκα αυτού του ορεινού χωριού που τη λένε Ελλάδα, ίσως προστάδιο για τη συνάντηση με την Ελλάδα που αναζητώ τόσο καιρό να τα συζητήσω μαζί της, έχω πολλά να της σύρω, είπα έντονα στο συνεργείο. Ο νεαρός ηχολήπτης της ΕΡΤ, το εξέλαβε και ως ανταγωνιστικό για την κατάληξη της Κύπρου, η γνωστή διαμάχη Κυπρίων με Ελλαδίτες.

—Και γω ψάχνω να τη βρω ρε φίλε για να της τα ψάλλω, ξέρεις πόσα χαστούκια φάγαμε εμείς απ' αυτή;

Τότε έφτασε ελκυστικό ένα κορίτσι κοντά στα είκοσι, η εγγονή της Ελλάδας, μας την παρουσίασε γεμάτη περηφάνεια «είναι στο Πανεπιστήμιο, πάει για δασκάλα», μα εμείς σημειώναμε: τανύσφυρος και ευπλόκαμος, καλλιπάρειος, φιλομειδής και καλλίπυγος. Σαγήνη βασανιστική. Πώς σε λένε;

—Ελλάδα.

Ο ηχολήπτης είχε διπλωθεί στα δυο από το θάμβος, κάθισε στο περβάζι και κοιτούσε άφωνος.

Θεέ μου! όλα αυτά τα χρόνια της ατονίας και της παραίτησης να ήταν ένα διάλειμμα μόνο. Το παιγνίδι να ξεκινά πάλι.

Οι κλειτοριδεκτομείς

Η Κύπρος στάθηκε σκληρή με τους Έλληνες «προοδευτικούς». Σε κάθε απελευθερωτικό πρόταγμα της κάθε εποχής, ο κυπριακός Ελληνισμός συνταυτιζόταν και συμπορευόταν: Συγκρότηση εθνικών κρατών, αντιαποικιακός αντιιμπεριαλιστικός αγώνας, αυτοδιάθεση των λαών, δημοκρατικά ιδεώδη, ανθρώπινα δικαιώματα, ευρωπαϊκά προτάγματα. Γιατί ο κυπριακός ελληνισμός ήταν η λαϊκή έκφραση της έννοιας «Κύπρος», γιατί είχε τις ιστορικές περγαμηνές δικές του, γιατί κοινωνικά, πολιτιστικά και ιδεολογικά ήταν ώριμος να εκφράσει τους νέους καιρούς και να συμπορευτεί μαζί τους. Πάντοτε, σ' όλα τα απελευθερωτικά αιτήματα και προτάγματά του, θα αντιμετώπιζε όμως τις ανασχετικές δράσεις της Αγγλίας και της Τουρκίας, συνήθως αλληλοσυμπληρούμενες. Και πανίσχυρες.

Στην ηγετική τάξη της Κύπρου και της Ελλάδας επικράτησε η γραμμή του συμβιβασμού λόγω της αδήριτης αναγκαιότητας και του συσχετισμού δυνάμεων. Μπορεί κάποιος να διαφωνεί με την επιλογή αυτή, όμως σέβεται το ότι δηλώνει αυτό που επιλέγει: συμβιβασμός.

Από τους προοδευτικόνυμους θεωρητικούς κύκλους της Ελλάδας και της Κύπρου υπάρχει σύμπλευση στην επιλογή αυτή όμως εκ μέρους τους σημειώνεται ταυτόχρονα και θόλωμα των νερών. Η προοδευτική σηπία εκχύνει το μελάνι της, ο συμβιβασμός δεν ονομάζεται με το όνομά του, γίνεται πια καθήκον των προοδευτικών δυνάμεων, επιταγή των μοντέρνων καιρών, αίτημα του αντισοβινισμού και του αντιεθνικισμού, επαναστατικό πρόταγμα και ρηξικέλευθη αντιμετώπιση του Κυπριακού.

Μένει να ερευνηθεί με ποιους υπόγειους ή εμφανείς δρόμους οι θιασώτες κάθε αντιαποικιακού κινήματος σ' όλα τα μήκη και πλάτη της γης, οι ένθερμοι υποστηρικτές όλων των κύκλων αμφισβήτησης και ανατροπής, οι διαπρύσιοι κήρυκες κάθε αγώνα εναντίον της αμερικανικής και ιμπεριαλιστικής επιβουλής, οι άνθρωποι που εκστασιάζονταν με την επέλαση στα χειμερινά ανάκτορα της Πετρούπολης και με τη μορφή του Τσε Γκεβάρα, ανακάλυψαν όλα αυτά τα θεωρητικά τερτίπια για να μην παραδεχτούν απλώς ότι η Τουρκία είναι δυνατή και πρέπει να τη φοβόμαστε. Το πράγμα αγγίζει τους

δρόμους ψυχαναλυτικών ερμηνειών, και μένει για διερεύνηση. Πάντως ένας π.χ. Λιάκος που υποστηρίζει ότι πρέπει να γίνει ο συμβιβασμός στο Κυπριακό, γιατί η Τουρκία είναι ισχυρή και πρέπει να τη φοβόμαστε, χάνει αμέσως κάθε έξωθεν καλή μαρτυρία προοδευτισμού, ενώ ένας π.χ. Λιάκος, όμως, που υποστηρίζει ότι αυτό αποτελεί ριζοσπαστική και προοδευτική επιλογή, φαίνεται προοδευτικός σύγχρονος διανοούμενος που προτάσσει τα στήθια εναντίον των «βυρσοδομούντων εθνικιστών».

Ακόμη, η λύση του συμβιβασμού θέλει κατεδάφιση κάθε περηφάνιας. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο περίφημο βιβλίο της ιστορίας για την Γ΄ Λυκείου, που ξεσήκωσε τελευταία τόσο θόρυβο, μέσα στις δέκα, μόνο, γραμμές που σχετίζονται με την Κύπρο αναφέρονται και οι δύο κυπριακές εξεγέρσεις των νεότερων χρόνων. Η εξέγερση των Οκτωβριανών (1931) και ο αγώνας του '55 – '59. Και στα δύο οι συγγραφείς του εγχειριδίου αναφέρονται καταδικαστικά και απαξιωτικά. Η πρώτη ήταν αυθόρμητη, ανοργάνωτη, βραχύχρονη λαϊκή εξέγερση, η δεύτερη ήταν ένας αγώνας ένοπλος, μακροχρόνιος, οργανωμένος με συνωμοτικό μηχανισμό.

Τι συμβαίνει λοιπόν και οι δυο εξεγέρσεις των Κυπρίων, δυο όλες κι όλες στα τελευταία 170, περίπου, χρόνια, αναφέρονται απαξιωτικά; Αν προσιδιάζει στις συνθήκες της Κύπρου η μαζική και άοπλη διεκδίκηση θα έπρεπε να ακουγόταν ένας λόγος επαίνου για την πρώτη (τα Οκτωβριανά), αν προσιδιάζει ο οργανωμένος μακροχρόνιος ένοπλος αγώνας θα έπρεπε να ακουγόταν ένας λόγος επαίνου για τη δεύτερη (ΕΟΚΑ 1955 – 59).

Τίποτα, οι συγγραφείς αποτιμούν απαξιωτικά κάθε εξέγερση, μη μείνει οτιδήποτε ορθό. Με μια δήθεν προοδευτίζουσα ιδεολογία η οποία όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση αποκρύπτει την υποστήριξη της Γ΄ Διεθνούς (που εξέφραζε και απηχούσε τότε εκατομμύρια ανθρώπους του πλανήτη μας) στην κυπριακή εξέγερση των Οκτωβριανών, αποκρύπτει την υποστήριξη της ελλαδικής αριστεράς στον αγώνα της ΕΟΚΑ και ότι ο αγώνας του '55 – '59 διεμβόλισε, για πρώτη φορά επιτυχημένα, την ιδεολογία της μετεμφυλιακής νικήτριας δεξιάς, που ταυτιζόταν με τα αγγλοαμερικανικά κέντρα λήψης αποφάσεων, αφού ο αγώνας του κυπριακού Ελληνισμού για Αυτοδιάθεση – Ένωση βρισκόταν σε πλήρη ρήξη με αυτά και αποκάλυπτε και υπονόμει τις ελλαδικές εξαρτήσεις και υποταγές.

Η ιδεοληψία και η προκάτ άποψη για την Κύπρο είναι λοιπόν σαφείς και εμφανείς: Οι Κύπριοι δεν δικαιούνται μερίδιο εξανάστασης, μεταρσίωσης και μέθεξης, δεν τους αναλογεί περίοδος δυναμικής διεκδίκησης και περηφάνιας, δεν μπορούν να παρεμβαίνουν στην ιστορική εξέλιξη με εξεγέρσεις και πνεύμα αυτοθυσίας, πρέπει να παραμείνουν μίζερα και παθητικά ανθρωπάκια, άθυρμα στις δοσοληψίες και διακανονισμούς της διπλωματικής συναλλαγής και του διεθνούς δούλου και λαβείν, μια κοινότητα που θα πρέπει εσαεί να ετεροκα-

θορίζεται στα διαβούλια μυστικών αιθουσών και στους διαδρόμους των διπλωματικών παρασκηνίων και πάντα άλλοι να δημιουργούν τη μοίρα της.

Δεν είναι η πρώτη φορά που η ελλαδική προοδευτίζουσα ιδεοληψία αντιμετώπιζει την κυπριακή ιστορία επιπόλαια. Μάλλον είναι ο κανόνας. Χωρίς μελέτη και πηγές, χωρίς εμπάθυνση και προβληματισμό, προχωρούν συνήθως ακάθεκτοι. Στο κρεβάτι του Προκρούστη που δημιουργούν μερικές ιδεοληπικές μπροσούρες τοποθετούν την Κύπρο και αναλόγως την ακρωτηριάζουν ή την εξαρθρώνουν για να ταιριάσει με την προκάτ ιδεολογική κατασκευή.

Υπάρχει και κάτι άλλο. Η εξέγερση του '31 και, κυρίως, ο αγώνας του '55 – '59 δημιούργησαν πανίσχυρους συνεκτικούς δεσμούς στην κυπριακή κοινωνία. Μετακενώνουν αισθήματα περηφάνιας και εξανάστασης, αγωνιστικότητας και διεκδίκησης. Κάνουν τον κυπριακό ελληνισμό πιο πεισματάρικο και διεκδικητικό. Πιστεύω ότι η λογική των διεθνών κέντρων, καθώς και των ελλαδικών και κυπριακών που συμπλέουν και συναινούν, ζητεί τον κυπριακό ευνουχισμό, την παραίτηση και τη μη μετοχή σε αισθήματα εξανάστασης και διεκδίκησης για να προωθηθεί καλύτερα η γραμμή του κλεισίματος, σύμφωνα με τους σχεδιασμούς των πλανηταρχών.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαία τα συνεχή χτυπήματα και οι υπονομεύσεις των αγώνων του κυπριακού ελληνισμού που σημειώνονται τα τελευταία χρόνια. Αποτελούν μέρος της ιδεολογικής προετοιμασίας για την αποδοχή αυτής της λύσης. Χαρακτηριστικό της επιπολαιότητας που χαρακτηρίζει τις κρίσεις των προοδευτικών Ελλήνων κριτικών αποτελεί και τρόπο που «αποτελειώνουν» τον αγώνα του '55 – '59 και αποτελεί τη θεωρητική τους κατακλείδα στο περί ου ο λόγος εγχειρίδιο Ιστορίας: Ότι τα ριζοσπαστικά ανταποικιακά κινήματα του τρίτου κόσμου έδιναν προτεραιότητα όχι μόνον στην εθνική απελευθέρωση αλλά και στην κοινωνική πρόοδο ενώ στην Κύπρο η ΕΟΚΑ πρόβαλλε έναν κοινωνικά υπερσυντηρητικό εθνικισμό.

Όμως: «Ένας περήφανος Κικούγιου δεν μπορεί να πάρει γυναίκα που δεν έχει κάνει κλειτοριδεκτομή» διακηρύσσει με έπαρση στο βιβλίο του ο αρχηγός ανταποικιακού κινήματος που θεωρείται από τους Έλληνες προοδευτικόνυμους αναλυτές ως έκφραση του ριζοσπαστικού κοινωνικού κινήματος και των προοδευτικών ιδεών. Ο λόγος: Γιατί το κίνημα που ηγήθηκε, είχε, τότε, την πλήρη έγκριση της Μόσχας και των κύκλων της παραδοσιακής αριστεράς. Δηλαδή το πιστοποιητικό που χρειάζονται οι Έλληνες προοδευτικοί κριτικοί για να προχωρήσουν στις ομαδοποιήσεις και κατατάξεις που καθορίζει η διατέμνουσα γραμμή: προοδευτικό / συντηρητικό.

Κι ενώ η Υπηρεσία Μετανάστευσης των Ηνωμένων Πολιτειών έλαβε μέτρα ενάντια σε αυτή την βαρβαρότητα και οι Αμερικανοί, από το 1996, παραχωρούν άσυλο σε κορίτσια που απειλούνται με ακρωτηριασμό των γεν-

νητικών οργάνων στις χώρες καταγωγής τους¹ οι περιώνυμοι προοδευτικοί μας συγγραφείς, όταν αξιολογούν την κοινωνική συντηρητικότητα ή προοδευτικότητα των διαφόρων κινημάτων δεν συνυπολογίζουν και την κλειτοριδεκτομή.

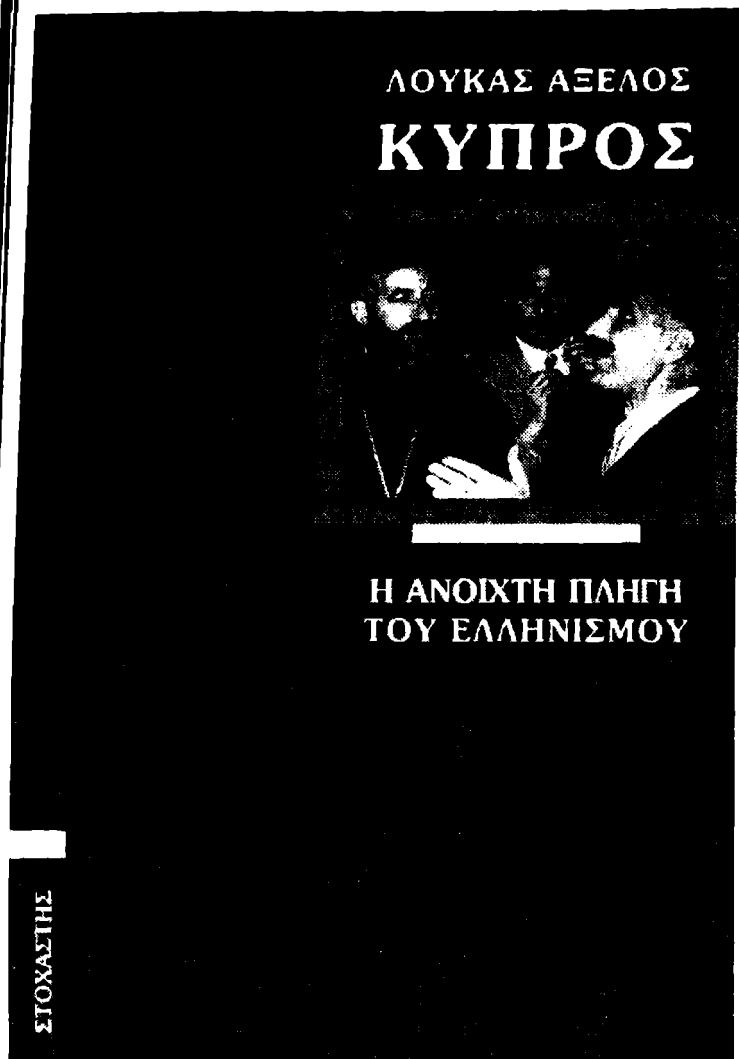
Δεν μπορώ να συνδυάσω ριζοσπαστισμό / κοινωνική πρόοδο με τη βαρβαρότητα του σεξουαλικού ακρωτηριασμού των γυναικών. Στην Κύπρο, η ΕΟΚΑ όχι μόνο δεν διανοήθηκε τον σεξουαλικό ακρωτηριασμό οποιασδήποτε γυναίκας, αλλά συνέτεινε τα μέγιστα στην άνοδο της θέσης της γυναίκας, σε επίπεδο που είχαμε ακόμη και γυναίκα τομεάρχη του ένοπλου αγώνα.² Όσοι γνωρίζουν κυπριακή ιστορία γνωρίζουν επίσης ότι ο γυναικείος πληθυσμός του νησιού συμμετείχε μαζικά στον αγώνα του '55 – '59 και μέσα από το καμίνι αυτού του αγώνα η γυναίκα κέρδισε πρωτοφανέρωτα πράγματα για την παλιά συντηρητική κοινωνία της Κύπρου.

Λοιπόν, οι προηγούμενες αναφορές επιβάλλουν να δούμε ξανά τι σημαίνει ριζοσπαστισμός και κοινωνική πρόοδος σε ένα κίνημα και να συμπεριλάβουμε πολλές παραμέτρους. Με όλα αυτά δεν θέλω να υποστηρίξω ότι οι Αντώνης Λιάκος, Σία Αναγνωστοπούλου και Αλέξης Ηρακλείδης με τους οποίους συζήτησα στη Λευκωσία, σε εκδήλωση του ΟΠΕΚ, τα σχετικά με το νέο βιβλίο της Ιστορίας, είναι οπαδοί της κλειτοριδεκτομής. Απλώς, αποδεικνύουν ότι οι Έλληνες προοδευτικόνυμοι κριτικοί έχουν στο τσεπάκι ετοιματζίδικες λύσεις και αναφορές για το Κυπριακό και ενώ είναι διαπρύσιοι κήρυκες επαναξιολογήσεων, ανασηματολογήσεων, για το φωτισμό των ιστορικών φαινομένων από νέες πλευρές κ.λπ. κ.λπ., όταν φτάνουν στο θέμα της Κύπρου παραμένουν στατικοί σαν δογματικοί σταλινικοί της δεκαετίας του 1950, ενσωματώνοντας απλώς στην ιδεολογική τους σκευή και έναν ρεβανσισμό γιατί δεν ηγήθηκαν στον προ πεντηκονταετίας κυπριακό αγώνα οι εγκεκριμένες, από το κογκλάβιο του προοδευτισμού, δυνάμεις.

1. Βλ. Arthur Clarke, *3001 Η τελική Οδύσσεια*, μετάφραση Γ. Μπαρουξής, εκδ. Bell, Αθήνα 2001, σ. 303 – 304.

2. Σεραφείμ - Λοϊζου Ελενίτσα, *Ο απελευθερωτικός αγώνας της Κύπρου 1955-59, Όπως τον έζησε μια τομεάρχης*, Φιλοθέη, Λευκωσία 1983.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Το έργο, που αποτελεί πολιτική ανάλυση των διαφόρων πτυχών του Κυπριακού, συνοδεύεται από κριτική των χειρισμών του από την κυπριακή και ελλαδική ηγεσία, καθώς και ανάπτυξη των θέσεων της Τουρκίας, της Βρετανίας, των ΗΠΑ και άλλων κρατών και διεθνών παραγόντων.

Η ανάλυση στηρίζεται σε βαθιά γνώση του Κυπριακού και των παραμέτρων του, αλλά και σε βαθύτατο εθνικό προβληματισμό. Δεν είναι ψυχρή παράθεση και ερμηνεία γεγονότων και καταστάσεων, αλλά μαχητική έκφραση απόψεων, ιδεών και πεποιθήσεων του συγγραφέα.

Εντυπωσιάζει και συναρπάζει η άγρια, παθιασμένη και ειλικρινής κριτική των ασύλληπτων σφαλμάτων, παραλείψεων και αστοχιών των δύο ελληνικών ηγεσιών. Ιδιαίτερα πειστικό είναι το μαστίγωμα της απεμπολήσεως από τις δύο η-

γεσίες των θεμελιωδών αρχών του διεθνούς δικαίου και των εθνικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων του κυπριακού Ελληνισμού, σε μια ακατάσχετη κατηγορική πορεία προς συχνά άσκοπους, όχι απαραίτητους, και πάντοτε ολέθριους συμβιβασμούς. Νομίζω ότι η συνθετικότερη και πιο συμπυκνωμένη διαπίστωση του συγγραφέα είναι: «Η στάση της ελλαδικής και ελληνοκυπριακής ηγεσίας μοιάζει, πολλές φορές, να είναι έξω από κάθε διπλωματική και πολιτική λογική». Το βιβλίο του Αξελού αποτελεί έντιμη, αυστηρή και τεκμηριωμένη ανάλυση των αδιάκοπων, διαιωνιζόμενων καταστροφικών χειρισμών του Κυπριακού, αλλά και των άλλων - αναπόφευκτα συναρτημένων με αυτό - εθνικών θεμάτων, από τις ηγεσίες της Κύπρου και της Ελλάδας. Είναι βιβλίο με μελετημένους προβληματισμούς και προτάσεις. Ας ελπίσουμε ότι, έστω και τώρα, πολύ αργά, θα έχει απήχηση στις πολιτικές μας ηγεσίες και στο λαό.

Κώστας Π. Κύρρης

Μαυρομιχάλη 39, Αθήνα 10680 • Τηλ. 2103601956, Φαξ 2103610445
www.stochastis.gr • email: info@stochastis.gr